C U R T E A D E A P E L B Ă L Ţ I

Dosarul nr.21rji-204/23 Judecătoria Edineț sediul Briceni
1-22125828-03-21rji-13022023 Judecător A.Andronache

D E C I Z I E
În numele Legii
03 aprilie 2023

Colegiul penal al Curţii de Apel Bălţi,
având în componenţa sa:
Preşedintele şedinţei de judecată Ghenadie Liulca
Judecători Oleg Moraru, Viorel Pușcaș
Cu participarea:
Reprezentantului Penitenciarului nr.2 Lipcani Vadim Dimitriu
Avocatului Margarita Fedosenco

a judecat în ședință publică, în ordine de recurs, recursul declarat de către directorul Penitenciarului nr.2 Lipcani, Andrei Socol, împotriva încheierii Judecătoriei Edineț sediul Briceni din 18.11.2022, prin care a fost admisă plângerea înaintată de către condamnatul **Botnari Aurel** împotriva administrației instituțiilor penitenciare referitoare la condițiile de detenție.

După expunerea esenței cauzei de către judecătorul raportor, ținând cont de materialele prezentate instanței, părerile participanților la proces, pentru expunere asupra recursului, Colegiul, -

C O N S T A T Ă:

Prin încheierea Judecătoriei Edineț sediul Briceni din 18.11.2022, a fost admisă plângerea înaintată de condamnatul Botnari Aurel, împotriva administrației instituțiilor penitenciare referitoare la condițiile de detenție, fiind constatat faptul, că Botnari Aurel a fost deținut în perioada 14 septembrie 2021 - 01 noiembrie 2021, în Penitenciarul nr.11 Bălți, în condiții contrare prevederilor art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, în total o perioadă de 48 zile, în calitate de condamnat.

S-a constatat faptul că, Botnari Aurel a fost deținut în perioadele 01 noiembrie 2021 - 07 martie 2022, 21 martie 2022 - 03 septembrie 2022, în Penitenciarul nr.2 Lipcani, în condiții contrare prevederilor art.3 din Convenția

pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, în total o perioadă de 319 zile, în calitate de condamnat.

În condițiile art.473^4 alin.(4) CPP, s-a redus pedeapsa lui Botnari Aurel, cu 10 zile pentru 48 zile, în care acesta s-a aflat în detenție, în Penitenciarul nr.11 Bălți, cu calcularea a 2 zile de reducere pentru 10 zile de detenție.

În condițiile art.473^4 alin.(4) CPP, s-a redus pedeapsa lui Botnari Aurel, cu 64 zile, pentru 319 zile, în care acesta s-a aflat în detenție, în Penitenciarul nr.2 Lipcani, cu calculare a 2 zile de reducere pentru 10 zile de detenție.

Termenul pedepsei definitive stabilită lui Botnari Aurel, prin sentința Judecătoriei Drochia, sediul Rîșcani din 16 aprilie 2021 cu închisoare pe un termen de 4 ani 1 luni, s-a redus cu 74 zile.

S-a obligat administrația Penitenciarului nr.2 Lipcani să înlăture condițiile precare de detenție, stabilindu-i un termen de 15 zile, după expirarea căruia instituția penitenciară urma să informeze instanța de judecată despre executarea încheieri.

Împotriva acestei încheieri a declarat recurs directorul Penitenciarului nr.2 Lipcani, Andrei Socol, solicitând casarea încheierii ca fiind neîntemeiată deoarece instanța de judecată nu a examinat situaţia individuală a condamnatului Botnari Aurel, or, în Raportul de evaluare a condițiilor de detenție prezentat în cadrul ședinței de judecată, au fost prezentate probe, inclusiv şi foto-tabele, care cu certitudine dovedesc, că condamnatului Botnari Aurel în Penitenciarul nr.2 Lipcani și Penitenciarul nr.11 Bălți, i-au fost acordate condițiile satisfăcătoare de detenție.

Deci recurentul invocă, că în perioadele deținerii condamnatului Botnari Aurel în Penitenciarul nr.2 Lipcani și Penitenciarul nr.11 Bălți, în perioadele vizate, toate standardele minime de întreținere a condamnaților au fost respectate, şi judecătorul de instrucție neîntemeiat a ajuns la concluzia că în perioadele sus indicate Botnari Aurel a fost deținut în condițiile de detenție inumane şi degradante.

În instanța de recurs, reprezentantul Penitenciarului nr.2 Lipcani, Vadim Dimitriu a susținut recursul înaintat și a pledat pentru admiterea acestuia.

Condamnatul Botnari Aurel prin intermediul teleconferinței și avocatul acestuia, Margarita Fedosenco, în exercitarea apărării lui Botnari Aurel, au solicitat respingerea recursului și menținerea în vigoare a încheierii contestate.

Verificând argumentele recursului în raport cu materialele prezentate instanței și prevederile legii, ținând cont de opinia părților, Colegiul penal a ajuns la concluzia, că recursul urmează a fi respins ca nefondat, soluția Colegiului fiind adoptată în conformitate cu prevederile art.449 alin.(1) pct.1) lit.a) CPP, potrivit cărora, judecând recursul, instanța adoptă una din următoarele decizii: *...respinge recursul, menținând hotărârea atacată, dacă: ...recursul este nefondat.*

În argumentarea soluției emise la caz, Colegiul menționează, că judecătorul de instrucție judecând plângerea înaintată de condamnatul Botnari Aurel împotriva administrației instituțiilor penitenciare referitoare la condițiile de detenție, a respectat normele procesuale, a verificat complet, obiectiv, suficient și în ansamblu împrejurările cazului, cât și argumentele formulate în plângere prin prisma raportului prezentat de către administrația instituției penitenciare, prin prisma Statutului Executării pedepsei de către condamnați aprobat prin HG nr.583 din 26.05.2006, prin prisma Raportului Consiliului pentru Prevenirea Torturii, și prin prisma practicii constante CtEDO, corect ajungând la concluzia privind admiterea acestei plângeri.

Astfel, Colegiul penal conclude, că judecătorul de instrucție corect, în baza circumstanțelor analizate, a constatat deținerea lui Botnari Aurel în condiţii contrare prevederilor art.3 CEDO în perioada 14 septembrie 2021 - 01 noiembrie 2021, în Penitenciarul nr. 11 Bălți și în perioadele 01 noiembrie 2021 - 07 martie 2022, 21 martie 2022 - 03 septembrie 2022, în Penitenciarul nr.2 Lipcani, în calitate de condamnat.

Potrivit plângerii înaintate, Botnari Aurel susține că a fost deținut în Penitenciarul nr.11 Bălți și Penitenciarul nr.2 Lipcani în condiții precare, invocând că în penitenciare nu se respectă norma spațiului locativ; umiditate mărită, apa potabilă de calitate rea.

Potrivit raportului prezentat de către administrația instituțiilor penitenciare, condamnatul Botnari Aurel în perioadele raportate s-a deținut:

- în Penitenciarul nr.11 Bălți, în celula nr.32, spațiul locativ per persoană a fost de 4,31 m^2; în celula nr.63, spațiul locativ per persoană a variat între 24,96 m^2 - 4,99 m^2, fiind deținut în condiții unde se respectă norma spațiului locativ de 4 m^2, și în celula nr.59, spațiul locativ per persoană a variat între 5,24 m^2 - 3,93 m^2. Totodată, penitenciarul este de tip celulă, ce prevede deținerea permanentă în celulă închisă a deținuților. Faptul că, condamnatul s-a deținut în condiții unde nu se respectă norma spațiului locativ se confirmă și prin Raportului privind vizita preventivă efectuată la data de 31.10.2017 și prin Rapoartele anualele ale Avocatului Poporului pentru anii 2020 -2021, precum și prin raportul privind vizita de monitorizare în Penitenciarul nr.11 Bălți întru respectarea garanțiilor de bază a deținuților pe durata epidemiei COVID-19 din 07 iulie 2020. Totodată, se reține că, potrivit raportului privind respectarea drepturilor și libertăților omului în Republica Moldova în anul 2021, s-a constatat că în Penitenciarul nr.11 Bălți plafonul de detenție este depășit cu 57 deținuți, fiind observată menținerea constantă a suprasolicitării şi supraaglomerării izolatorului de urmărire penală din Penitenciarul nr.11.

Astfel, Colegiul penal similar instanței, conclude că sunt întemeiate argumentele condamnatului precum că celule îs populate cu diferite insecte,

umiditate ridicate și apă de calitate rea, or, membrii CpPT au constatat încălcări în acest sens.

- în Penitenciarul nr.2 Lipcani în sectorul nr.2, blocul locativ nr.2 în celula nr.14, suprafața locuibilă pentru o persoană a fost de 2,56 m^2. Ca urmare, condamnatul se deține în condiții unde nu se respectă norma spațiului locativ per persoană de 4 m^2. Deci, prin Raportului privind vizita preventivă efectuată la data de 24 aprilie 2018 unde membrii CpPT au invocat că, în sectorul nr.2 sunt situate 2 clădiri a câte 2 etaje, în total în ambele clădiri sunt 1 dormitor şi 28 celule. Condiții materiale în celule diferă considerabil. Astfel, celule mai mari se aflau la fel într-o stare satisfăcătoare, paturi fiind acoperite cu saltele ecranate de o perdea; hainele personale ale condamnaților erau păstrate sub paturi. În acestea celule minim de 4 m^2 nu a fost asigurat. Totodată, se reține că, potrivit raportului privind respectarea drepturilor și libertăților omului în Republica Moldova în anul 2021, s-a constatat că în Penitenciarul nr.2 Lipcani plafonul de detenție este depășit cu 3 deținuți, nefiind constatată supraaglomerarea în acest penitenciar. Însă, necătând la faptul că prin acest raport s-a constatat lipsa suprapopulării penitenciarului, dar nu și faptul că în celule a fost respectată norma spațiului locativ per persoană, or, suprafața locuibilă în celula în care s-a deținut a fost de 2,56 m^2 per persoană.

Totodată, Colegiul penal consideră, că instanța corect a constatat că condamnatul s-a deținut în celule populate cu diferite insecte, și apreciază critic cele invocate de către reprezentantul administrației penitenciarului precum că, deratizarea și dezinfectarea încăperilor se efectuează trimestrial de către agent economic specializat, conform contractului încheiat. Chiar dacă administrația a prezentat contracte respective și actele, care ar confirma că într-adevăr trimestrial a fost efectuată cât deratizarea atât și dezinfectarea încăperilor, nu se poate constata că celule nu sunt populate cu diferite insecte.

În ce privesc argumentele condamnatului privind calitatea apei, administrația penitenciarului a prezentat informația precum că, asigurarea cu apă potabilă este diurnă, fiind furnizată din fântâna arteziană. Calitatea apei se verifică regulat de către laboratorul CSP Edineț.

Deci, Colegiul penal, similar instanței consideră că, dificultățile cu care s-a confruntat condamnatul Botnari Aurel pe parcursul detenției sale: în Penitenciarul nr.11 Bălți au depășit semnificativ nivelul de suferință inerent detenției, prin faptul deținerii în condiții unde nu se respectă norma spațiului locativ, umiditate în celule, apă de calitate rea și în Penitenciarul nr.2 Lipcani, au depășit relativ semnificativ, nivelul de suferință inerent detenției, prin faptul deținerii în condiții unde nu se respectată norma spațiului locativ, fiind extremă, celule populate cu diferite insecte, condiții care sunt contrare prevederilor art.3 CEDO și suficiente pentru constatarea încălcărilor admise în penitenciarul vizat.

În acest sens, apreciind argumentele plângerii cu privire la condițiile de detenție invocate în raport cu poziția instituției penitenciare consemnată în raportul anexat la materialele cauzei, prin prisma principiilor generale stabilite în jurisprudența CtEDO cu referire la încălcarea art.3 din Convenție, Colegiul penal consideră că judecătorul de instrucție just a stabilit, că pe parcursul perioadelor vizate supra, Botnari Aurel a ispășit pedeapsa în cadrul Penitenciarului nr.11 Bălți și a Penitenciarului nr.2 Lipcani, unde nu dispunea de spațiul minim acceptabil, celulele fiind populate cu insecte.

Colegiul penal consideră oportun de a se referi la practica CtEDO expusă în cauzele Kantyrev împotriva Rusiei, Kadikis împotriva Letoniei şi Melnik împotriva Ucrainei, unde Curtea a reiterat, că atunci când suprapopularea dintr-o închisoare atinge un anumit nivel, acest element este suficient, în sine, pentru a concluziona încălcarea art.3 din Convenţie. În general, este vorba despre cazurile în care spațiul personal acordat unui reclamant este mai mic de 3 m². Este de menționat, că reducerile spațiului personal în raport cu minimul recomandat de 3 m^2 în cazul lui Botnari Aurel, nu au fost scurte, ocazionale şi minore, or, la caz s-a constatat că ultimul a fost deținut în condiții precare o perioadă de 223 zile – perioadă care nu poate fi apreciată scurtă.

Circumstanțele menționate dau temei de a admite pretențiile condamnatului și de a considera că spațiul de detenție care îi revenea contravine celui prevăzut și garantat prin Statutul executării pedepsei de către condamnați aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.583 din 26.05.2006, care indică că fiecare deținut se asigură cu spațiu de cazare în mărime nu mai mică de 4 metri pătrați, care trebuie să fie iluminat natural şi artificial, încălzit şi ventilat conform normativelor de construcții.

Apreciind argumentele plângerii cu privire la condițiile de detenție invocate, în raport cu poziția instituției penitenciare consemnată în raportul anexat la materialele cauzei, precum și prin prisma concluziilor membrilor CpPT expuse în Raportul privind vizita în penitenciarele RM, (la caz în special fiind analizate concluziile privitor la Penitenciarul nr.11 Bălți și Penitenciarul nr.2 Lipcani) instanța just a stabilit, că pe parcursul perioadei raportate Botnari Aurel a fost plasat în cadrul Penitenciarului nr.11 Bălți și a Penitenciarului nr.2 Lipcani în condiții precare, contrare prevederilor art.3 CEDO, și anume pe lângă faptul nerespectării spațiului de detenție condamnatul a fost deținut în celule populate cu diferite insecte.

Faptul, că condamnatul s-a deținut în celulă populată cu diferite insecte, nu a fost contrazis în mod ferm de către administrația instituției penitenciare, or, prezentarea contractelor încheiate cu agenții economici specializați nu atestă că de facto deratizarea și dezinfectarea încăperilor a fost efectuată, iar dacă a fost efectuată nu atestă calitatea serviciilor prestate.

Colegiul penal reține, că deși concluziile membrilor CpPT se prezintă pentru anul 2018, totuși administrația instituției penitenciare referitor la argumentele analizate mai sus nu a prezentat dovada stării de fapt pentru perioada raportată, pentru a demonstra că situația referitor la condițiile analizate după anul 2018 semnificativ s-au schimbat.

Analizând minuțios textul raportului cu privire la evaluarea condițiilor de detenție ale deținutului Botnari Aurel, prezentat de către administrația Penitenciarului nr.2 Lipcani în prima instanță, precum analizând și argumentele recursului, Colegiul penal nu a regăsit expunerea argumentelor temeinice ce ar diminua credibilitatea pretențiilor invocate de condamnat.

Respectiv, Colegiul penal la fel ca și judecătorul de instrucție consideră, că dificultățile cu care s-a confruntat Botnari Aurel, pe parcursul detenției sale în Penitenciarul nr.11 Bălți și Penitenciarul nr.2 Lipcani, în perioadele vizate au depășit nivelul inevitabil de suferință inerent detenției și au atins pragul de severitate contrar art.3 din Convenție, aceste condiții fiind suficiente pentru constatarea încălcărilor admise.

În acest sens, Colegiul susține poziția judecătorului de instrucție, care justificat a notat, că sarcina probațiunii îi revine autorității, în custodia căruia se află sau s-a aflat persoana, la caz recurentul nu a probat că pe perioada detenției și executării pedepsei în Penitenciarul nr.11 Bălți și Penitenciarul nr.2 Lipcani, condamnatul nu a fost marginalizat sub nici un aspect inuman şi/sau degradant, și că i-a fost acordat minimul de condiţii a executării detenţiei, care de alt fel se rezumă nu doar la respectarea spațiului de detenție prevăzut de lege.

Colegiul penal reține, că la caz pe lângă nerespectarea spațiului de detenție – nu mai mic de 4 m^2, s-au constatat și alte încălcări care în cumul denotă lezarea drepturilor deținutului Botnari Aurel la condițiile de detenție, garantate de art.3 CEDO, pentru care judecătorul de instrucție just a aplicat formula de calcul stipulată de legislator în textul art.473^4 alin.(4) CPP – 2 zile de reducere pentru 10 zile de detenție în condiții precare, care în opinia Colegiului este un echitabilă. În acest sens judecătorul de instrucție și-a motivat eficient soluția luată, reducerea fiind una adecvată și suficientă, bazată pe o justă și echitabilă evaluare a circumstanțelor de fapt și pe o legătură rezonabilă de cauzalitate dintre suferințele cauzate și reducerea instituită, și care va avea efectul compensatoriu proporțional circumstanțelor constatate, criticile condamnatului aduse în acest sens fiind apreciate nefondate.

Ținând cont de cele menționate, instanța de recurs concluzionează, că cerințele invocate de recurent sunt neîntemeiate, careva temei de casare a încheierii nu s-au stabilit, fiind condiționată respingerea recursului și menținerea în vigoare a actului judecătoresc contestat.

Conducându-se de art.449 alin.(1) pct.1) lit.a) CPP, Colegiul penal,-

D E C I D E :

Recursul declarat de către directorul Penitenciarului nr.2 Lipcani, Andrei Socol, împotriva încheierii Judecătoriei Edineț sediul Briceni din 18.11.2022, prin care a fost admisă plângerea înaintată de către condamnatul **Botnari Aurel** împotriva administrației instituțiilor penitenciare referitoare la condițiile de detenție, se respinge ca nefondat, cu menținerea fără modificări a încheierii în cauză.

Prezenta decizie este irevocabilă.

Preşedinte de şedinţă: Judecător: Judecător: